

Kirgizsko – monitor ekonomického vývoja **Apríl 2018**

1. Aktuálny makroekonomický vývoj / očakávané trendy:

Rast reálneho HDP za január-marec 2018 dosiahol 1,3 % (98 mld. KGS, 1,2 mld. €), medziročná miera inflácie bola 2,9 % (1,1 % za 1-3/2018). Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodla centrálna banka ponechať základnú úrokovú sadzbu na úrovni 5,0 % p.a. **Celkový verejný dlh Kirgizska k 28.05.2018 dosiahol 4,4 mld. \$; z toho 3,9 mld. \$ bol vonkajší verejný dlh.** Hlavnú časť vonkajšieho dlhu predstavovali finančné záväzky voči čínskej eximbanke vo výške 44 % celkového zadlženia. Dokumentuje to kľúčovú a postupne rastúcu závislosť kirgizskej ekonomiky od Číny, nakoľko pred 5 rokmi podiel Číny na vonkajšom dlhu Kirgizskej republiky predstavoval iba 2 %. Na servisovanie vonkajšieho verejného dlhu bude nevyhnutné vynaložiť v r. 2018 spolu 191 mil. \$. Zároveň sa očakáva, že uvedená suma by mala v priebehu nasledujúcich 5 rokov narásť na 320 mil. \$.

Produkcia v priemysle za január-marec 2018 dosiahla 57 mld. KGS (0,67 mld. €) a medziročne sa znížila o 0,5 %. Poklesy objemov zaznamenáva v súčasnosti ťažba kovových rúd, výroba strojov a zariadení, základných kovov a potravinárskych výrobkov. Rast HDP v bežných cenách v uvedenom období predstavoval 1,3 % (98 mld. KGS; 1,15 mld. €).

Podľa najnovšej prognózy Národnej banky Kirgizska by rast reálneho HDP v tomto roku mal dosiahnuť 5,5 % a mierne sa spomaliť na 4,3 % v r. 2019. Ázijská rozvojová banka vo svojej analýze z 26.04. prezentuje nižší odhad rastu HDP Kirgizska, ktorý by mal v tomto roku dosiahnuť 3,5 %. V porovnaní s hodnotou 4,6 % v r. 2017 to predstavuje spomalenie o viac ako 1 %, hlavne kvôli očakávanému zníženiu produkcie bane na zlato Kumtor. **Miera inflácie v r. 2018 by mala mierne stúpnuť na 4,0 %** oproti 3,2 % v uplynulom roku. Banka očakáva, že verejný dlh Kirgizska koncom r. 2018 dosiahne 55 % HDP. Zároveň konštatuje, že **Kirgizsko musí diverzifikovať svoju ekonomiku a nájsť nové zdroje príjmov, nakoľko v súčasnosti ich základným zdrojom sú finančné prevody ekonomických migrantov zo zahraničia a vývoz zlata.**

2. Energetika / nerastné zdroje

Nedoriešený spor v oblasti výstavby vodných elektrární

Kirgizská vláda podľa medializovaných informácií z 28.03. **požiadala ruskú energetickú spoločnosť RosHydro, aby pred medzinárodným arbitrážnym súdom stiahla svoju sťažnosť,** ktorá sa týka jednostranného odstúpenia Kirgizska od spoločného projektu výstavby Hornonarynskej vodnej kaskády z rokov 2013-2016. Kirgizská vláda argumentovala tým, že postup ruskej strany jej bráni pokračovať v hľadaní nových investorov pre uvedený projekt, o ktorý sa v minulom roku neúspešne zaujímala aj česká spoločnosť Liglass Trading.

Bývalý premiér vypočúvaný v súvislosti s mega kauzou v energetike

Protikorupčný úrad Štátneho výboru pre národnú bezpečnosť Kirgizska vypočúval 26.04. bývalého premiéra S. Isakova 2 hodiny v súvislosti s **kauzou okolo rekonštrukcie elektrárne a teplárne v Biškeku, ktorá vyšla na 386 mil. \$** (úver bol poskytnutý čínskou bankou). Hodnota úveru nie je pre Kirgizsko zanedbateľná, nakoľko dosahuje cca 7 %

celkovej ročnej tvorby HDP krajiny (v r. 2016 dosiahol HDP 6,5 mld. \$). V čase, keď bol úver poskytnutý zo strany Číny, bol S. Isakov poradcom bývalého prezidenta Kirgizska.

Predaj bane na zlato Kumtor je nereálny

Kľúčová súčasť kirgizskej ekonomiky, baňa na zlato Kumtor generujúca asi 10 % HDP, nebude predaná. 25.04. o tom informoval súčasný spoluvlastník náleziska, kanadská spoločnosť Centerra Gold Inc., ktorá **všetky správy o predaji akcií firme Chaarat Gold označila za „trhové špekulácie“**. Firma Chaarat Gold podľa dostupných informácií pritom už predložila ponuku na odkúpenie akcií spoločnosti Centerra Gold; tie však nemôžu byť predané bez priamej účasti a súhlasu kirgizskej vlády. **Vzťahy medzi spoločnosťou Centerra Gold a kirgizskou vládou sú pritom dlhodobo napäté**, najnovšie sa obidve strany dohodli, že do konca mája 2018 Centerra splní predbežné podmienky (pôvodne sa tak malo stať do 20. apríla 2018) spoločnej strategickej dohody o ochrane životného prostredia a rozvoja investícií, ktorú s kirgizskou vládou podpísala už dávnejšie (11.09.2017).

3. Medzinárodné hospodárske vzťahy / Eurázijská ekonomická únia (EEÚ):

Zasadnutie kirgizsko-ruskej komisie pre obchodno-ekonomickú spoluprácu

20. zasadnutie spoločnej medzivládnej komisie (koná sa každý rok) sa uskutočnilo v Moskve 31.03. Riešilo otázky bilaterálneho obchodu a investícií, ďalšieho rozvoja spolupráce v oblasti energetiky, vzdelávania, priemyslu, zdravotníctva a cestovného ruchu. **Ocenený bol 2,5-násobný rast nákladnej cestnej dopravy medzi obidvomi krajinami v r. 2017.** Nárast o 23 % zaznamenala aj vzájomná preprava tovarov po železnici. Na záver stretnutia bol podpísaný dokument **„Program hospodárskej spolupráce medzi vládou Kirgizskej republiky a vládou Ruskej federácie na roky 2018-2021“**, ktorý uvažuje s ďalším rozširovaním spolupráce v oblasti obchodu, investícií, tepelno-energetického komplexu, dopravy a logistiky, digitálnej ekonomiky, masovej komunikácie a spojov, ochrany zdravia a medziregionálnej spolupráce.

Financovanie rozvojových projektov

Vedenie **Rusko-kirgizského rozvojového fondu** informovalo 05.04., že **v r. 2017 schválilo v Kirgizsku spolu 823 projektov v celkovej hodnote 311 mil. \$**, z čoho 145,5 mil. \$ predstavovalo priame financovanie fondu a 116 mil. \$ úvery poskytnuté malým a stredným podnikom prostredníctvom komerčných bánk. Fond okrem toho vložil ešte 50 mil. \$ do vládnych dlhopisov na podporu aktivít Národnej hypotekárnej spoločnosti.

Podpis investičnej dohody s Tureckom

Počas oficiálnej návštevy prezidenta S. Žeenbekova v Ankare bola 10.04. ministrami hospodárstva podpísaná **Dohoda o ochrane a podpore investícií medzi Kirgizskou republikou a Tureckou republikou**. Nová dohoda nahrádza podobný dokument z roku 1992 so zahrnutím nových kapitol obsahujúcich otázky podmienok zamestnávania pracovnej sily, dodržiavanie environmentálnych štandardov, zabezpečenie vyváženej miery zodpovednosti medzi štátom a investorom.

Finančná pomoc Japonska na projekty OSN

Japonská vláda poskytne v roku 2018 sumu 6,2 mil. \$ na implementáciu dvoch projektov OSN v Kirgizsku. Prvým je program boja proti medzinárodnej kriminalite, pašovaniu drog a terorizmu a druhým projekt zameraný na zlepšenie úrovne zdravotnej starostlivosti o ženy a deti.

Pomoc Svetovej banky pri digitalizácii ekonomiky

Vedenie Svetovej banky rozhodlo podporiť vládny projekt digitalizácie spoločnosti «**Digital CASA — Кыргызская Республика**», ktorého cieľom je zlepšiť prístup k internetu a zvýšiť kvalitu verejných služieb poskytovaných s využitím moderných informačných technológií. **Na realizáciu uvedeného projektu vydá banka sumu 50 mil. \$, z čoho 25 mil. \$ bude poskytnutých vo forme grantu a 25 mil. \$ ako úver.**

Príprava daňovej dohody s Českou republikou

Štvrté kolo expertných rokovaní k návrhu Dohody medzi vládou Kirgizskej republiky a vládou Českej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku sa uskutočnilo v Biškeku 16.-19.04. Na rokovaní bola dosiahnutá **plná zhoda vo formulácii všetkých článkov návrhu predmetnej dohody**, ktorý bude po absolvovaní nevyhnutých procedúr pripravený k podpisu.

4. Nová vláda Kirgizska

Parlament (Жогорку Кенеш) potvrdil 20.04. Muchamedkalyja Abylgazieva vo funkcii predsedu novej vlády. Prezident S. Žeenbekov v ten istý deň vymenoval nových členov vlády, ktorí sa svojej funkcie ujali 21.04. Premiér Abylgaziev na prvom pracovnom zasadnutí vlády 23.04. predstavil **priority svojho kabinetu**, medzi ktoré zaradil regionálny rozvoj, poľnohospodárstvo, reforma energetického systému, sociálny rozvoj a využívanie moderných digitálnych technológií v činnosti orgánov verejnej správy.

Zloženie novej vlády s funkčným zaradením v ruskom jazyku:

- Премьер-министр – Мухаммедкалый Абылгазиев;
- Первый вице-премьер-министр – Кубатбек Боронов;
 - Вице-премьер-министр – Жениш Разаков;
 - Вице-премьер-министр – Алтынай Омурбекова;
 - Вице-премьер-министр – Замирбек Аскараров;
 - Руководитель Аппарата Правительства-министр – Мурат Мукамбетов;
 - Министр внутренних дел — Кашкар Джунушалиев;
 - Министр юстиции – Айнур Абдылдаева;
 - Министр финансов – Адылбек Касымалиев;
 - Министр экономики – Олег Панкратов;
 - Министр сельского хозяйства, пищевой промышленности и мелиорации – Нурбек Мурашев;
 - Министр транспорта и дорог – Жамшитбек Калилов;
 - Министр чрезвычайных ситуаций – Нурболот Мирзахмедов;
 - Министр образования и науки — Гульмира Кудайбердиева;
 - Министр здравоохранения – Космосбек Чолпонбаев;
 - Министр культуры, информации и туризма – Султанбек Жумагулов;
 - Министр труда и социального развития – Таалайгуль Исакунова;
 - Председатель Государственного комитета национальной безопасности — Идрис Кадыркулов;
 - Председатель Госкомитета по делам обороны – Эрлис Тердикбаев;
 - Председатель Госкомитета промышленности, энергетики и недропользования – Уланбек Рыскулов;
 - Председатель Государственного комитета по информационным технологиям и связи — Бакыт Шаршембиев.

Zdroj: Kabar KG, GOV KG, Štatistický úrad KG, 24 KG, Ministerstvo financií KG, AKI Press, Tazabek, KG News, FOR KG, Novosti KG, Gazeta KG

Vypracoval: Ján Galoci, radca
Astana, 04.05.2018